

Symbole mesta Žiar nad Hronom sú erb, vlajka, farby mesta a insígnie mesta. Definíciu symbolov a ich používanie upravuje VZN č.4/1995 o používaní a ochrane symbolov mesta. Pôvodnú úpravu svojich symbolov mesto vykonalo v roku 1992, kedy bola mestským zastupiteľstvom schválená podoba súčasného erbu mesta, vlajky a farieb mesta.

Avšak hlavné symboly mesta – erb, vlajka a farby sú v rozpore s heraldickými pravidlami erbovej tvorby, a teda v tejto podobe nemôžu byť zapísané do Heraldického registra Slovenskej republiky. O zosúladení symbolov mesta Žiar nad Hronom s heraldickými pravidlami existuje vzájomná korešpondencia Ministerstva vnútra SR a mesta Žiar nad Hronom. Požiadavky na úpravu boli tlmočené v listoch č. HR 18/Z-5/1995 z 18.1. 1995, č. SVS 204-2005/00212-002 zo 14.02. 2005 a č. SVS-204-2005/00212-004 z 15.3. 2005.

O aktualizované vyjadrenie sme MV SR sekciu verejnej správy, odbor archívov a registratúr, heraldický register požiadali 23.6. 2015 v liste 18100/2015. V roku 2016 sme dostali odpoveď, ktorá sa odvoláva na odporúčania vo vyššie spomínaných listoch. Kópie listov predkladáme v prílohe.

Dve verzie erbu mesta

V roku 1992 MsZ schválilo ako oficiálny erb mesta návrh akad. sochára Ladislava Bódiho, ktorý bol znova potvrdený v r. 1995 vo VZN č.4/1995. Tento erb je dodnes oficiálne schváleným symbolom mesta Žiar nad Hronom a oficiálne používaný.

Kedže tento erb bol vytvorený a prijatý bez konzultácie s Heraldickou komisiou MV SR a obsahuje v sebe prvky, ktoré sa nestotožňujú s pravidlami tvorby heraldických symbolov, v roku 1995 Heraldická komisia MV SR uskutočnila rokovanie so zástupcami mesta Žiar nad Hronom a následne listom vyzvala mesto na úpravu erbu. V liste sú spomínané aj výhrady a odporúčania.

Citujeme z listu č. HR 18/Z-5/95 z 18.1. 1995 Heraldickej komisie MV SR:

„... erb má viaceré vážne formálne heraldické nedostatky. Je delený, čo je bez vážnej heraldickej príčiny nezmyselné. Lúče sú hore ukončené, čím vyvolávajú dojem klinov. Kríž v novom erbe sa vznáša, kým kríž v historickej pečati je hmotnejší a vyrastá z trojvršia. Položením strieborného kríža na zlatú plochu je porušené základné heraldické pravidlo o kombinovaní heraldických kovov a farieb.

Heraldická komisia MV SR preto odporúča, aby erb Žiaru nad Hronom mal túto podobu: v modrom štíte z dvoch strieborných zvlnených pruhov vyrastá zlatý (pozn. - neskôr sa zmenil na biely) kríž, zo základu ktorého na obe strany vychádzajú po dva rozširujúce sa zlaté lúče.“

Tajomník Heraldickej komisie MV SR, dnes predseda, PhDr. Ladislav Vrtel, dokonca správny variant erbu pre mesto Žiar nad Hronom vytvoril.

Keďže oficiálne prijatý erb mesta Heraldická komisia MV SR nemohla zaradiť do Heraldického registra SR, bol do neho zaradený návrh erbu od L. Vrtela. Dodnes je teda možné pre mesto Žiar nad Hronom nájsť dve varianty erbu.

V roku 2005 Heraldická komisia MV SR v dvoch listoch opäť vyzývala mesto na úpravu svojich symbolov v súlade s pravidlami tvorby erbov a heraldických symbolov. Oba listy sú v prílohe materiálu.

Mesto Žiar nad Hronom nereagovalo na výzvu zmenou svojho oficiálneho symbolu, a tak skutkový stav ostal rovnaký – jeden variant erbu je oficiálny symbol, druhý variant v heraldickom registri MV SR a v heraldickej mape miest a obcí SR.

V roku 23.6. 2015 sme sa z vlastnej iniciatívy obrátili na PhDr. Ladislava Vrtela, riaditeľa odboru archívov a registratúr MV SR so žiadosťou o objasnenie disproporcií v symbolike mesta Žiar nad Hronom, keďže v tom čase sme ešte nemali informácie o komunikácii a korešpondencii medzi oboma inštitúciami. Odpoveď sme nedostali, takže pána Vrtela v septembri 2015 osobne navštívili vedúci Kancelárie primátora mesta Žiar nad Hronom, Martin Baláž a archeológ a historik Peter Mosný. Na osobnom stretnutí im bol vysvetlený celý problém a zároveň prisľúbené aktualizované vyjadrenie sa Heraldickej komisii MV SR k symbolom mesta Žiar nad Hronom. To sme dostali až 19.4. 2016.

Na základe tohto listu predkladáme materiál, ktorý informuje mestské zastupiteľstvo o nezrovnalostiach mestských symbolov s oficiálnymi heraldickými pravidlami.

Oficiálny erb Žiaru nad Hronom

Verzia v Heraldickom registri

Vlajka mesta

Podobne ako erb mesta nie je v súlade s heraldickými pravidlami ani vlajka mesta Žiar nad Hronom.

Podľa VZN č.4/1995 o používaní a ochrane symbolov mesta vlajka mesta Žiar nad Hronom pozostáva z troch častí rovnakej šírky, a to modrého, strieborného a zlatožltého. Podľa slovenských heraldikov je problémom výber farieb.

V liste z 28.2. 2005 od predsedu heraldickej komisii, PhDr. Petra Kartousa, CSc. sa píše: *„Rovnaké výhrady sa týkajú aj mestom používanej vlajky. Sivá ani strieborná nepatria medzi vlajkové farby a takáto vlajka by bola anomáliou medzi ostatnými mestskými a obecnými*

vlajkami a preto ju Heraldická komisia MV SR nemôže odporučiť na zapísanie do heraldického registra.“

Návrhy na riešenie situácie

Mesto Žiar nad Hronom 24 rokov používa erb, ktorý je v rozpore s heraldickými pravidlami tvorby erbov a symbolov. Dlhodobo sa pre mesto používajú 2 erby – jeden oficiálny a druhý, po úpravách PhDr. Vrtela, ktorý je zverejnený aj v heraldickej mape miest a obcí Slovenska. Tak dochádza často k disproporciám pri používaní erbu mesta rôznymi organizáciami alebo v rôznych materiáloch, ktoré nevydáva mesto Žiar nad Hronom.

Vlajka mesta Žiar nad Hronom nie je zaradená do heraldického registra, nakoľko sivá (strieborná, hliníková) nie sú povolené farby, ktoré sa v heraldike používajú. Preto tento variant vlajky je síce oficiálne schválený vo VZN č.4/1995, ale nie je oficiálne uznaná ako vlajka mesta Žiar nad Hronom Heraldickou komisiou pri MV SR.

Navrhujeme preto nasledovné:

Akceptovať pripomienky a výzvy predstaviteľov Heraldickej komisie MV SR, ktoré boli mestu adresované v rokoch 1995, 2005 a následne potvrdené listom z roku 2016 a prijať nové VZN mesta o používaní a ochrane symbolov mesta.

V ňom by bol definovaný ako oficiálny erb mesta Žiar nad Hronom návrh PhDr. Ladislava Vrtela, ktorý je dnes súčasťou heraldickej mapy, spĺňa všetky heraldické kritériá, pričom ponecháva symboliku a význam súčasného erbu mesta, ktorý navrhol akad.soch. Ladislav Bódi.

Súčasťou nového VZN by bola aj zmena vlajky mesta, v ktorej by sa sivá farba nahradila farbou bielou a tá istá zmena by sa prijala aj pri definícii farieb mesta.

Je síce pravda, že sivá farba má odkazovať symbolicky na farbu hliníka, kovu, ktorý sa v Žiari nad Hronom vyrába, a pre ktorý vznikol ZSNP a súčasné mesto, na druhej strane nám znemožňuje vlajku zapísať do Heraldického registra SR.

Týmito zmenami by mesto Žiar nad Hronom po cca 20 rokoch vyhovel námietskam heraldickej komisie a zosúladiť svoje symboly s medzinárodnými štandardami, ktoré sa používajú pri tvorbe oficiálnych symbolov ako sú erb, vlajka a pod.